

Skupština Kantona Sarajevo
Admela Hodžić, samostalna zastupnica u Skupštini Kantona Sarajevo
Sarajevo, 13.05.2026. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Skupština Kantona Sarajevo, N/r predsjedavajućeg
Federalno ministarstvo pravde
Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova
Vlada Kantona Sarajevo, N/r premijera
Ministarstvo unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo

ZASTUPNIČKA INICIJATIVA

Na osnovu čl. 106. i 213. stav (1) Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 41/12-Drugi novi prečišćeni tekst, 15/13, 47/13, 47/15, 48/16, 9/20, 14/20, 16/22, 17/22-Ispravka i 47/24) podnosim inicijativu Federalnom ministarstvu pravde, Federalnom ministarstvu unutrašnjih poslova, Vladi Kantona Sarajevo, Ministarstvu unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo, da poduzmu sve potrebne mjere i radnje kako bi se što prije uspostavio “Integralni sistem praćenja slučajeva rodno zasnovanog nasilja“, odnosno sistem koji povezuje policiju, sudove i socijalne službe, procjenjuje rizik za žrtvu, prati zabrane prilaska, koristi GPS elektronske narukvice/nanogice i automatski šalje alarm policiji i žrtvi kada nasilnik prekrši sigurnosnu zonu po uzoru na „Španski model“, a koji predviđa pet komponenti podržanih odgovarajućim softverom:

1. Elektronska nanogica / narukvica nasilnika (DLI uređaj)
2. Mobilna jedinica nasilnika („2Track“ uređaj)
3. Uređaj koji nosi žrtva (DLV uređaj)
4. Kontrolni centar/operativni centar koji radi 24/7
5. Informaciona platforma

OBRAZLOŽENJE

Prema evidenciji iz oblasti krivičnih djela protiv braka, porodice i mladeži u periodu januar - mart 2026. evidentirano je 159 krivičnih djela (82 više) i to: nasilje u porodici – 150, oduzimanje djeteta ili maloljetnika – pet, zapuštanje ili zlostavljanje djeteta ili maloljetnika i izbjegavanje izdržavanja - po dva krivična djela, za čije izvršenje je prijavljeno 159 lica, od kojih je 90 povratnika (ili 56,6%), a 94 lica su lišena slobode.

Evidentirano je 150 krivičnih djela nasilje u porodici (što je za 76 ili 102,7% više nego u istom periodu prethodne godine) i to na području općina: Stari Grad – 17, Centar – 20, Novo Sarajevo – 21, Novi Grad – 33, Ilidža – 41, Hadžići - pet, Vogošća - osam i Ilijaš – pet krivičnih djela.

Kao i posljedni tragični događaj kada je opet, po ko zna koji put, nažalost, stradala žena koja je svirepo ubijena kao žrtva femicida, a koja nije bila u situaciji da pozove pomoć, zahtjeva od svih nas da ovo pitanje konačno počnemo rješavati temeljito primjenjujući dobre prakse zemalja koje su tokom godina izgradile sistem elektronskog praćenja nasilnika i zaštite žrtava nasilja i time spasile mnoge živote.

Prema Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici i nasilja prema ženama u Federaciji BiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj:19/25), na osnovu člana 28. stav (5) donesen je Pravilnik o načinu vršenja nadzora izvršenja zaštitne mjere zabrane približavanja žrtvi nasilja i prema potrebi djeci žrtava za učinioce nasilja prema ženama putem elektronskog nadzora kretanja (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 97/25), u kojem je prema članu 6. (Način vršenja nadzora izvršenja zaštitne mjere) navedeno u stavu (2) Nadležni organ iz stava (1) ovog člana, svojim aktom bliže određuje način provođenja nadzora nad osobama kojima je izrečena zaštitna mjera i koje se elektronski nadziru. Pitanje je da li nadležni kantonalni MUP može u potpunosti provesti ovu odredbu zbog toga što nigdje zakonom nije preciziran softver za provedbu ovako složenog procesa, u koji bi prema svim relevantnim podacima trebalo omogućiti provedbu na nivou Federacije BiH, a potom u saradnji sa MUP-om RS i na teritoriji kompletne BiH kako bi žrtve mogle dobiti zaštitu elektronskog nadzora i zaštite jer bi se podaci sa uređaja mogli pratiti u potpunosti.

Rješenje koje predlažem tzv. „Španski model“ kojim je Španija uspostavila sveobuhvatan sistem za zaštitu žrtava nasilja „Organski zakon o zaštiti 1/2004“. Španija koristi sistem VioGén (Sistema de Seguimiento Integral en los casos de Violencia de Género), koji predstavlja nacionalni sistem za procjenu rizika i elektronsko praćenje slučajeva nasilja nad ženama.

Naziv glavnog sistema elektronskog praćenja i procjene rizika nasilja nad ženama u Španiji je VioGén

Pun naziv sistema glasi:

Sistema de Seguimiento Integral en los casos de Violencia de Género (Integralni sistem praćenja slučajeva rodno zasnovanog nasilja).

Ovaj sistem:

- 1. povezuje policiju, sudove i socijalne službe,**
- 2. procjenjuje rizik za žrtvu,**
- 3. prati zabrane prilaska,**
- 4. koristi GPS elektronske narukvice/nanogice,**
- 5. automatski šalje alarm policiji i žrtvi kada nasilnik prekrši sigurnosnu zonu.**

Centar koji upravlja elektronskim uređajima i GPS nadzorom često se naziva:

COMETA sistem

(Centar za kontrolu COMETA)

To je operativni centar koji nadzire elektronske narukvice i šalje upozorenja u realnom vremenu.

Sistem je povezan sa GPS uređajima i elektronskim narukvicama za kontrolu zabrane prilaska, dok operativni nadzor vrši COMETA centar.

Sistem elektronskog praćenja u okviru španskog VioGén modela sastoji se od više međusobno povezanih komponenti koje omogućavaju nadzor nasilnika, zaštitu žrtava i brzu reakciju policije.

Glavne komponente VioGén elektronskog sistema:

1. Elektronska nanogica / narukvica nasilnika (DLI uređaj)^{[P]_{SEP}}

Ovaj uređaj se postavlja na nogu nasilnika i:

- emituje radiofrekventni signal,
- koristi GPS za određivanje lokacija,
- sadrži senzore za otkrivanje skidanja ili oštećenja,
- šalje podatke centru za nadzor u realnom vremenu.

Komponente unutar uređaja uključuju:

- GPS/GNSS modul,
- GSM komunikacijski modul,
- bateriju,
- senzori za manipulaciju,
- akcelerometar i vibracioni senzori,
- RF predajnik.

2. Mobilna jedinica nasilnika („2Track“ uređaj)

To je uređaj sličan mobilnom telefonu koji nasilnik mora nositi uz nanogicu. Njegove funkcije su:

- primarni signal sa narudžbama,
- šalje lokaciju nadzornom centru,
- koristi mobilnu mrežu za komunikaciju,
- omogućava glasovne pozive i upozorenja.

3. Uređaj koji nosi žrtva (DLV uređaj)

Žrtva dobija poseban prijemni uređaj koji:

- detektuje približavanje nasilnika,
- primarna upozorenja i alarmi,
- omogućava hitnu komunikaciju sa policijom,
- šalje lokaciju žrtve centru za nadzor.

4. COMETA kontrolni centar

COMETA je operativni centar koji radi 24/7 i:

- pratiti sve uređaje,
- primarna uzbuna,

- obavještenja policije,
- koordinira reakciju sigurnosnih službi,
- evidentirano kršenje zabrane prilaska.

5. VioGén informaciona platforma

Ovo je centralni digitalni sistem Ministarstva unutrašnjih poslova Španije koji:

- procjenjuje nivo rizika,
- povezuje policiju, sudove i socijalne službe,
- vodi evidenciju slučajeva,
- generiše upozorenja i sigurnosne protokole,
- prati istoriju nasilja i procjene opasnosti.

Ako nasilnik uđe u zabranjenu zonu aktivira alarm, žrtva dobija upozorenje i policija odmah reaguje.

U periodu koji odgovara prvim godinama implementacije sistema (od jula do decembra 2009. godine), u prosjeku je bilo samo 55 aktivnih uređaja. Godinu dana kasnije, taj broj je dostigao 355 parova, a povećao se na 685 parova u 2011. godini. U dvije naredne i posljednje godine analiziranog perioda, početni porast je stagnirao.

Sistem funkcioniše zajedno, tako što Sud izrekne zabranu približavanja nasilniku. Nasilnik dobija GPS nanogicu i mobilni uređaj, žrtva dobija uređaj za upozorenje i COMETA centar kontinuirano prati udaljenost između njih.

Statistički podaci o uspješnosti VioGén i elektronskog nadzora bilježi pad broja ubistava žena, a prema podacima Ministarstva unutrašnjih poslova Španije broj femicida / ubistava žena povezanih s partnerskim nasiljem smanjen je za 29,57% između 2003. i 2022. godine.

Konkretni brojevi su u 2003. godine: 71 ubijena žena, dok je u 2022. godini: 50 ubijenih žena.

Rezultati se u velikoj mjeri povezuju sa uvođenjem VioGén sistema, odnosno elektronskim nadzorom nasilnika, procjenom rizika i boljom koordinacijom policije i pravosuđa. Trebalo je vremena od uvođenja i razvoja ovog sistema da se postignu rezultati.

Ukupan broj analiziranih slučajeva

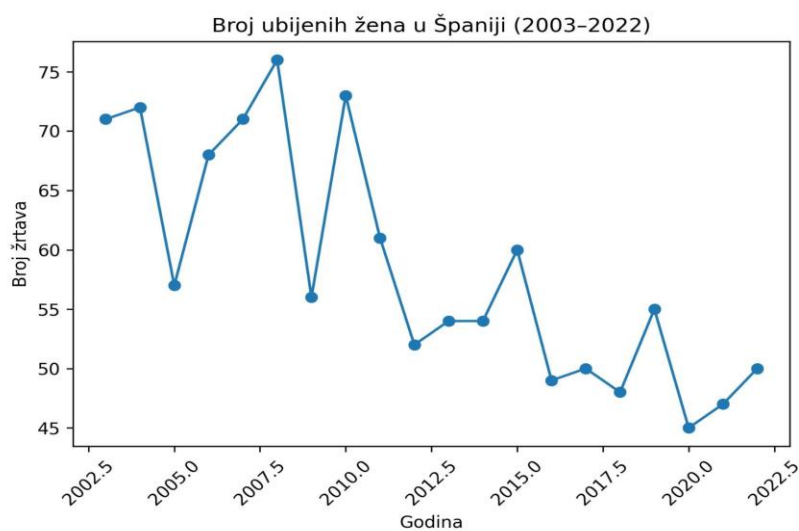
Do 2022. godine VioGén je analizirao više od 701.563 slučajeva nasilja izvršio preko 5,4 miliona procjene rizika .

U sistemu je bilo aktivno više od 73.072 slučaja nasilja nad ženama.

Godišnja statistika ubistava žena u Španiji

Godina i broj ubijenih žena

2003. godine	71	2013. godine	54
2004. godine	72	2014. godine	54
2005. godine	57	2015. godine	60
2006. godine	68	2016. godine	49
2007. godine	71	2017. godine	50
2008. godine	76	2018. godine	48
2009. godine	56	2019. godine	55
2010. godine	73	2020. godine	45
2011. godine	61	2021. godine	47
2012. godine	52	2022. godine	50

Sve ovo zasnovano je i razvijeno na temelju „Organskog zakona o zaštiti 1/2004“, koji reguliše zaštitne mjere u slučajevima nasilja u porodici i postoji tek od 2003. godine. Usvajanje ovog Zakona dovelo je do promjene paradigme: nasilje zasnovano na spolu ranije smatrano "privatnom stvari" koja se rješava "iza zatvorenih vrata" unutar porodice i stoga ne zahtijeva intervenciju države, nasilje zasnovano na spolu je od tada prepoznato kao društveni problem. Smatra se izrazom diskriminacije. Rodno zasnovano nasilje se definiše kao nejednakost i nejednaki odnosi moći između muškaraca i žena i kao oblik nasilja posebno usmjerenog protiv žena, zbog njihove ženstvenosti. Međutim, opseg zakona ostaje ograničen: rodno zasnovano nasilje se definiše isključivo kao nasilje koje vrše (bivši) partneri nad ženama; drugi oblici nasilja nad ženama su isključeni.

Cilj zakona je borba protiv nasilja zasnovanog na spolu putem sveobuhvatnih zaštitnih mjera – s ciljem sprječavanja, kažnjavanja i eliminacije ovog nasilja, kao i podrške ženama i djeci. Ključni aspekt je holistički pristup, koji predviđa prevenciju, zaštitu i krivično gonjenje u okviru koordiniranih mjera, kako bi se osigurao efikasan lanac djelovanja. Kao rezultat ovih odredbi, uspostavljena je široka mreža specijaliziranih službi podrške, uključujući krizne centre, skloništa i centre za dugotrajni prihvata. Kao dio ove specijalizirane podrške, i pored nje, zakon je stvorio specijalizirana tijela za podršku, uključujući posebno osnovane sudove, javna tužilaštva, forenzičke jedinice i policijske snage.

Zakon također sadrži smjernice za krivično gonjenje počinitelja, prvenstveno krivične mjere kao što su zaštitne mjere. Ove mjere zabranjuju, na primjer, ulazak na određena mjesta i gradove, približavanje ili kontaktiranje žrtve, a mogu uključivati i deložaciju iz zajedničkog prebivališta ili elektronski nadzor.

Nadalje, u okviru ovih mjera razvijen je sistem za praćenje VIOGEN - alat zasnovan na vjerovatnoći za procjenu rizika s kojima se suočavaju žrtve. Koordinira njihovu zaštitu i prati zaštitne mjere. VIOGEN okuplja sve relevantne aktere u zaštiti žrtava i integrira informacije potrebne za efikasnu procjenu rizika i zaštitne mjere.

U oblasti prevencije, zakon uključuje mjere za obrazovanje, zdravstvo i medije, kao što su protokoli prevencije i ranog otkrivanja u školama i zdravstvu, kampanje podizanja svijesti u medijima i uklanjanje seksističkog sadržaja iz medija i oglašavanja.

Kao tercijarnu mjeru prevencije, zakon predviđa programe za rad s počiniocima kako bi se spriječilo daljnje nasilje.

Kao rezultat ovih odredbi, uspostavljena je federalna, međuresorna koordinacijska struktura, uključujući Vladinog delegata za nasilje nad ženama (odgovornog za sveobuhvatnu koordinaciju nacionalne politike), lokalne mehanizme koordinacije protiv nasilja zasnovanog na spolu i redovne, međusektorske konferencije o slučajevima. Cilj je garantovati razmjenu informacija, saradnju i kontinuirano poboljšanje zaštitnih mjera. Snaga španskog modela leži u njegovom holističkom i koordiniranom pristupu – s mjerama na više nivoa koje povezuju prevenciju, zaštitu i krivično gonjenje, te jasno definišu odgovornosti različitih aktera i institucija.

Obzirom da su ministri Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo i Ministarstva za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo, već ostvarili saradnju sa stručnjacima iz Barselone, iz ove oblasti tokom edukacije na kojoj je predstavljen model razvijen kroz projekt “T’acompanyem”, koji u fokusu ima rano prepoznavanje nasilja i sveobuhvatan, multisektorski pristup žrtvama i upoznati su sa načinom saradnje između gradske policije, socijalnih službi, regionalne policije i stručnjaka za prevenciju, čime se osigurava brza i koordinirana intervencija u slučajevima nasilja, bilo bi najbolje da se nastavi edukacija i saradnja iz ove oblasti, kako bismo u što skorije vrijeme imali implementaciju modela elektronskog praćenja i zaštite žrtava nasilja u Kantonu Sarajevo i u Federaciji Bosne i Hercegovine, a potom i na teritoriji cijele države.

S poštovanjem

Admela Hodzić